

Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Београду на седници од **21. септембра 2023.** године изабрало нас је у комисију за утврђивање услова за стицање научно-истраживачког звања **ВИШИ НАУЧНИ САРАДНИК** за др **Мирослава М. Поповића.**

На основу увида у поднету документацију и научни рад кандидата, Комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

Биографски подаци

Др Мирослав М. Поповић, библиотекар и научни сарадник Одељења за историју Филозофског факултета Универзитета у Београду, рођен је 29. 10. 1981. године у Београду. У месту рођења завршио је основну школу и Четрнаесту београдску гимназију. У периоду 2000-2005. године окончао је основне студије на Одељењу за историју Филозофског факултета у Београду, са просеком 9,84. Магистарску тезу *Краљица Јелена и Католичка црква* одбранио је 2008. године, на истом Одељењу. Докторску тезу *Судство у Кнежевини Србији (1838–1869)* одбранио је 2014. године, на Катедри за историју српског народа у новом веку, Одељења за историју Филозофског факултета у Београду, под менторством проф. др Сузане Рајић. Био је запослен у Архиву Србије, а од јула 2011. ради као библиотекар Одељења за историју. Положио је стручне испите из архивистике и библиотекарства. У звање научног сарадника изабран је марта 2019. године.

Током основних, магистарских и докторских студија био је носилац бројних стипендија, међу њима и Норвешке амбасаде и Министарства за науку и технолошки развој. Био је ангажован на пројекту *Српска нација – интегративни и дезинтегративни процеси* Министарства науке Републике Србије, где је остваривао пројектне задатке, у складу са одлукама руководиоца пројекта. Члан је уређивачког одбора едиције тематских зборника научних радова *Јухорски записи* и издавачког савета за монографске публикације које објављује Историјски архив у Крушевцу.

Аутор је седам научних монографија и студија, те већег броја радова из области историје српског правосуђа 19. века, организације судске и извршне власти у

деветнаестовековној српској држави. Бавио се положајем жена у српском друштву прве половине 19. века на основу сачуваних случајева кривичне судске праксе. Такође, предмет његових истраживања били су историја Српске православне и Римокатоличке цркве у српској држави у 13. и 14. веку, те верска политика српске краљице Јелене, краљева Стефана Драгутина и Стефана Милутина. Посебну пажњу посветио је знаменитим представницима, светима и редовима Римокатоличке цркве 13–19. века.

Целокупна библиографија кандидата

Изворни научни чланак

- 1) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Прилози за друштвену и правну историју брачних односа у Србији у Првом српском устанку. *Antropologija : časopis Centra za etnološka i antropološka istraživanja (CEAI) Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.* [Štampano izd.]. 2023, бр. 23, св. 1, стр. 91-106. ISSN 1452-7243. <https://www.antropologija.com/index.php/an/article/view/450/439>. [COBISS.SR-ID 119824393]
- 2) POPOVIĆ, Miroslav M., MILIČIĆ, Kristina R. Organization and Work of the Čačak County Court in the 1840s. Зборник радова Филозофског факултета. 2022, год. 52, бр. 3, стр. 173-199, graf. prikazi. ISSN 0354-3293. <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0354-3293/2022/0354-32932203173P.pdf>, DOI: 10.5937/zrffp52-39971. [COBISS.SR-ID 75366153]
- 3) POPOVIĆ, Miroslav M. Hygienic and sanitary conditions in the prisons of the Principality and Kingdom of Serbia: a historical overview. *Acta historiae medicinae, stomatologiae, pharmaciae, medicinae veterinariae.* 2022, год. 41, бр. 1/2, стр. 24-35. ISSN 0352-7840. DOI: 10.5281/zenodo.7556948. [COBISS.SR-ID 108822793]
- 4) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Женски дискурс и кривична дела у Првом српском устанку (1804-1813). *Antropologija : časopis Centra za etnološka i antropološka istraživanja (CEAI) Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.* [Štampano izd.]. 2022, бр. 22, св. 1, стр. 71-86. ISSN 1452-7243. <https://www.antropologija.com/index.php/an/article/view/6/4>. [COBISS.SR-ID 78425865]
- 5) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Суд Округа ћупријског 1840-их : прилози за историју. Зборник радова Филозофског факултета. 2021, год. 51, бр. 1, стр. 177-191, илустр. ISSN 0354-3293. <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0354-3293/2021/0354-32932101177P.pdf>, DOI: 10.5937/ZRFFP51-30347. [COBISS.SR-ID 37465097]
- 6) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Организација виших судских инстанци у Кнежевини Србији (1838-1865). Зборник радова. децембар 2017, стр. 239-257. ISSN 0354-6543. [COBISS.SR-ID 529240215]
- 7) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Организација судства у Кнежевини Србији за време друге владавине Милоша и Михаила Обреновића (1858-1868). Српске студије. 2017, год. 8, књ. 8, стр. 149-167. ISSN 2217-5687. [COBISS.SR-ID 529280407]
- 8) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Судство у Кнежевини Србији 1838-1869. Проблеми и резултати истраживања. Баштина : гласник. 2015, св. 38, стр. 57-78. ISSN 0353-9008. [COBISS.SR-ID 215712780]
- 9) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Основе нормирања грађанског судског поступка у Кнежевини Србији (1846-1853). Зборник радова Филозофског факултета. 2015, год. 45, бр. 2, стр. 191-205. ISSN 0354-3293. http://fifa.pr.ac.rs/zbornik_radova_filozofskog_fakulteta_u_pristini/,

<http://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0354-3293/2015/0354-32931502191P.pdf>, DOI: 10.5937/zrffp45-7235. [COBISS.SR-ID 216580108]

- 10) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Основе нормативног регулационог кривичног судског поступка у Кнежевини Србији (1846-1865). Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu. 2015, год. 54, бр. 71, стр. 81-95. ISSN 0350-8501. <http://www.prafak.ni.ac.rs/files/zbornik/sadrzaj/zbornici/z71/05z71.pdf>. [COBISS.SR-ID 526320535]
- 11) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Основне норме грађанског судског поступка у Кнежевини Србији 1838-1846. године. Зборник радова Филозофског факултета. 2014, год. 44, бр. 2, стр. 177-191. ISSN 0354-3293. http://fifa.pr.ac.rs/zbornik_radova_filozofskog_fakulteta_u_pristini/, <http://scindeks.ceon.rs/article.aspx?artid=0354-32931402177P>, DOI: 10.5937/zrffp44-6436. [COBISS.SR-ID 210056204]
- 12) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Извештај Министарства правде и статистика судства за период 1844-1847. године. Мешовита грађа. 2014, год. 35, стр. 107-119. Грађа (Српска академија наука. Историјски институт). ISSN 0350-5650, ISSN 0490-6446. [COBISS.SR-ID 525158295]
- 13) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Пројекат Закона о адвокатима из 1854. године. Мешовита грађа. 2013, књ. 34, стр. 173-192. Грађа (Српска академија наука. Историјски институт). ISSN 0350-5650, ISSN 0490-6446. [COBISS.SR-ID 524303255]
- 14) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Прилог историји тополивног у Крагујевцу 1854-1855. године. Vesnik : organ vojnih muzeja. стр. 307-311. ISSN 0067-5660. [COBISS.SR-ID 523248791]
- 15) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Краљевско-српски генерални конзулат у Трсту 1884-1914. : историјска белешка. Наша прошлост : часопис Историјског архива и Друштва историчара среза Краљево. [Штампано изд.]. 2012, бр. 13, стр. 161-173, табеле. ISSN 0550-4317. [COBISS.SR-ID 198713356]
- 16) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Адвокатска служба у Кнежевини Србији 1838-1862. Српске студије. 2012, год. 3, бр. 3, стр. 245-254. ISSN 2217-5687. [COBISS.SR-ID 195401740]
- 17) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Организација судства у Кнежевини Србији 1838-1846. Српске студије. 2010, књ. 1, бр. 1, стр. 157-176. ISSN 2217-5687. [COBISS.SR-ID 183623436]
- 18) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Личност Хајима С. Давича. Zbornik radova. 2010, год. 44, бр. 1, стр. 237-242. ISSN 0550-2179. [COBISS.SR-ID 257323783]

Прегледни научни чланак

- 1) ЗЕБИЋ, Тијана, ПОПОВИЋ, Мирослав М. Принципи европеизације у администрацији и архитектури српске државе друге половине 19. века: пример Начелства Округа пиротског. Баштина : гласник. 2021, св. 55, стр. 391-406. ISSN 0353-9008. <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0353-9008/2021/0353-90082155391Z.pdf>, DOI: 10.5937/bastina31-34090. [COBISS.SR-ID 55533321]
- 2) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Сто седамдесет година од оснивања Катедре за српску историју: (1851-2021). Српске студије. 2021, књ. 12, стр. 11-30. ISSN 2217-5687. [COBISS.SR-ID 56754953]
- 3) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Свети Бернар из Тирона и његова реформисана бенедиктинска заједница : кратак осврт. Теолошки погледи : двомесечни верско научни часопис. 2020, год. 53, бр. 1, стр. 69-79. ISSN 0497-2597. <https://teoloskipogledi.spc.rs/files/pdfs/2020/1/69-78.pdf>, DOI: 10.46825/tv/2020-1-069-078. [COBISS.SR-ID 14111497]
- 4) ПОПОВИЋ, Мирослав М. "Дух поноса је лош, али лажна понизност је гора. Дух разметљиве охолости је лош, али лажна светост је гора": Роберт од Арбрисела и Ред у Фонтевроу : кратак осврт. Теолошки погледи : двомесечни верско научни часопис. 2019, год. 52, бр. 1, стр. 75-82. ISSN 0497-2597. <https://teoloskipogledi.spc.rs/files/pdfs/2019/1/75-82.pdf>. [COBISS.SR-ID 276358924]

- 5) ПОПОВИЋ, Мирослав М. "Живећ без Живота, чекам": личност Свете Терезе Авилске. Теолошки погледи : двомесечни верско научни часопис. 2017, год. 50, бр. 2, стр. 271-284. ISSN 0497-2597. <https://teoloskipogledi.spc.rs/files/pdfs/2017/2/271-284.pdf>. [COBISS.SR-ID 244099852]
- 6) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Стефан Драгутин и Римокатоличка црква. Баштина : гласник. 2016, св. 41, стр. 77-99. ISSN 0353-9008. <http://www.iskp.co.rs/wp-content/upload/2016/12/Bastina-broj-41.pdf>. [COBISS.SR-ID 227669260]
- 7) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Свети Бруно из Келна и картузијански ред. Теолошки погледи : двомесечни верско научни часопис. 2016, год. 49, бр. 2, стр. 291-300. ISSN 0497-2597. <https://teoloskipogledi.spc.rs/files/pdfs/2016/2/291-300.pdf>. [COBISS.SR-ID 225854732]
- 8) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Свети Норберт и ред премонстрата. Теолошки погледи : двомесечни верско научни часопис. 2015, год. 48, бр. 1, стр. 71-80. ISSN 0497-2597. <https://teoloskipogledi.spc.rs/files/pdfs/2015/1/71-80.pdf>. [COBISS.SR-ID 214993164]
- 9) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Почци кармелићанског реда. Теолошки погледи : двомесечни верско научни часопис. 2015, год. 48, бр. 3, стр. 627-634. ISSN 0497-2597. <https://teoloskipogledi.spc.rs/files/pdfs/2015/3/627-634.pdf>. [COBISS.SR-ID 220100364]
- 10) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Организација и примери рада окружних судова у Кнежевини Србији (1846-1858). Zbornik radova. 2014, год. 48, бр. 3, стр. 427-451. ISSN 0550-2179. <http://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0550-2179/2014/0550-21791403427P.pdf>. [COBISS.SR-ID 525424535]
- 11) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Живот и дело Јоакима из Флоре (1130/1135-1201/1202) : кратак осврт. Теолошки погледи : двомесечни верско научни часопис. 2013, год. 46, бр. 2, стр. 407-412. ISSN 0497-2597. [COBISS.SR-ID 201164300]

Објављено научно излагање на конференцији

- 1) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Суд Округа крагујевачког у светлу извештаја Министарства правде Државном савету за 1844. годину, У: ИЛИЋ, Предраг (ур.). Крагујевац прва престоница модерне Србије 1818-1841. године, Крагујевац: Историјски архив Шумадије, 2019. Стр. 351-361.
- 2) ПОПОВИЋ, Мирослав М. О изградњи и опремању зграде начелства и суда округа Алексиначког (1844-1848). У: РАЈИЋ, Сузана (ур.). Алексинац и околина у прошлости : зборник радова са међународног научног скупа одржаног 3. септембра 2016. године у Алексинцу : 500 година од првог писаног помена : 1516-2016. Алексинац: Завичајни музеј, 2016. Стр. 201-209, илустр. ISBN 978-86-917433-6-9. [COBISS.SR-ID 225498380]

Самостални научни саставни део или поглавље у монографској публикацији

- 1) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Прилози из живота Начелства и Суда Округа ваљевског 1840-их. У: АТАНАСОВ, Димитър (ур.), et al. Јухорска чтенија : звезде над Јухором : тематски зборник. Крушевац: Историјски архив "Крушевац"; Својново: Удружење за културу и уметност Логос, 2021. Стр: 239-244. Едиција Јухорски запис. ISBN 978-86-80836-37-9. [COBISS.SR-ID 33155593]
- 2) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Црквена политика Стефана Уроша II Милутина (1282–1321) : поводом седамстогодишњице смрти. У: АТАНАСОВ, Димитър (ур.), et al. Темнић : тематски зборник. Крушевац: Историјски архив "Крушевац"; Својново: Удружење за културу и уметност Логос, 2021. Стр. 129-144. Едиција Јухорски запис. ISBN 978-86-81796-11-5. [COBISS.SR-ID 59646473]
- 3) ПОПОВИЋ, Мирослав М. О канонизацији светих у Римокатоличкој цркви : кратак осврт. У: ЈАШОВИЋ, Голуб (ур.), et al. Јухорске зоре : тематски зборник. Крушевац: Историјски архив

- "Крушевац"; Својново: Удржење за културу и уметност Логос, 2020. Стр. 251-256, ilustr. Едиција Јухорски запис. ISBN 978-86-80836-33-1. [COBISS.SR-ID 32537353]
- 4) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Стање Суда Округа ваљевског 1844. године. У: TODOROVIĆ, Ivica (ур.), et al. Јухорски запис : тематски зборник. Крушевац: Историјски архив "Крушевац"; Својново: Удружење за културу и уметност Логос, 2018. Стр. 101-106. ISBN 978-86-80836-12-6. [COBISS.SR-ID 529961367]
 - 5) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Преглед основних законских норми о српском правосуђу 1815-1838. и покушаја кодификације судског поступка 1828-1845. У: РАЈИЋ, Сузана (ур.), et al. Капија Поморавља у духовној историји српског народа : тематски зборник. Крушевац: Историјски архив "Крушевац"; Својново: Удружење за културу и уметност Логос, 2017. Стр. 51-58. ISBN 978-86-80836-05-8. [COBISS.SR-ID 528766871]
 - 6) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Примирителни судови Крушевачког округа 1839. и стање Суда Округа крушевачког 1844. године. У: РАЈИЋ, Сузана (ур.), et al. Капија Поморавља у духовној историји српског народа : тематски зборник. Крушевац: Историјски архив "Крушевац"; Својново: Удружење за културу и уметност Логос, 2017. Стр. 127--134. ISBN 978-86-80836-05-8. [COBISS.SR-ID 528767127]
 - 7) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Нови осврт на датовање писма-заклетве краљице Јелене дубровачком архиепископу, кнезу и општини. У: МИТРОВИЋ, Катарина (ур.). Јелена - краљица, монахиња, светитељка : тематски зборник радова посвећених краљици Јелени. [Брвеник]: Манастир Градац, 2015. Стр. 53-59. ISBN 978-86-909951-5-8. [COBISS.SR-ID 526803351]

Научна монографија, студија

- 1) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Државна власт у Крушевачком округу 1840-их : прилози за историју. Крушевац: Историјски архив Крушевац; Својново: Удружење за културу и уметност Логос, 2023. 134 стр., илустр. ISBN 978-86-80836-57-7. [COBISS.SR-ID 121128713]
- 2) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Шест портрета истакнутих жена римокатоличке цркве : (XIII–XIX век). Београд: Алетеа, 2023. 140 стр., илустр. ISBN 978-86-82644-04-0. [COBISS.SR-ID 119301385]
- 3) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Између правде и кривице : жена у српском друштву и кривична судска пракса (1804–1839). Крушевац: Историјски архив: Удружење за културу и уметност Логос, 2023. 174 стр., илустр. ISBN 978-86-80836-53-9. [COBISS.SR-ID 115337225]
- 4) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Стефан Драгутин - верска политика и култ : прилози за биографију. Приштина [тј.] Лепосавић: Институт за српску културу, 2020. 105 стр., илустр. ISBN 978-86-89025-54-5. [COBISS.SR-ID 12934409]
- 5) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Шест угледника Римокатоличке цркве : (XII–XVI век). 1. изд. Београд: Утопија, 2017. 159 стр., илустр. ISBN 978-86-6289-062-7. [COBISS.SR-ID 253581580]
- 6) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Судство у Кнежевини Србији : (1838-1869) : организација и основе судског поступка. Београд: Филозофски факултет, 2016. 249 стр., илустр. ISBN 978-86-6427-054-0. [COBISS.SR-ID 228437772]
- 7) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Фратри и јереси : духовни покрети на Западу дванаестог и тринаестог века. Београд: Универзитет, Православни богословски факултет, Институт за теолошка истраживања, 2011. 192 стр. ISBN 978-86-7405-107-8. [COBISS.SR-ID 187714828]
- 8) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Српска краљица Јелена између римокатоличанства и православља. Београд: Православни богословски факултет Универзитета, Институт за теолошка истраживања, 2010. 119 стр. ISBN 978-86-7405-072-9. [COBISS.SR-ID 178528268]

**Библиографија радова које је кандидат објавио од избора у звање научни сарадник
(2019–2023), класификована по категоријама**

M23

- 1) POPOVIĆ, Miroslav M., MILIČIĆ, Kristina R. Organization and Work of the Čačak County Court in the 1840s. Зборник радова Филозофског факултета. 2022, год. 52, br. 3, str. 173-199, graf. prikazi. ISSN 0354-3293. DOI: 10.5937/zrffp52-39971. [COBISS.SR-ID 75366153]
- 2) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Суд Округа Ћупријског 1840-их : прилози за историју. Зборник радова Филозофског факултета. 2021, год. 51, бр. 1, стр. 177-191, илустр. ISSN 0354-3293. <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0354-3293/2021/0354-32932101177P.pdf>, DOI: 10.5937/ZRFFP51-30347. [COBISS.SR-ID 37465097]

M24

- 1) ЗЕБИЋ, Тијана, ПОПОВИЋ, Мирослав М. Принципи европеизације у администрацији и архитектури српске државе друге половине 19. века: пример Начелства Округа пиротског. Баштина : гласник. 2021, св. 55, стр. 391-406. ISSN 0353-9008. DOI: 10.5937/bastina31-34090. [COBISS.SR-ID 5553332]

M42

- 1) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Између правде и кривице : жена у српском друштву и кривична судска пракса (1804–1839). Крушевац: Историјски архив: Удружење за културу и уметност Логос, 2023. 174 стр., илустр. ISBN 978-86-80836-53-9. [COBISS.SR-ID [115337225](#)]
- 2) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Државна власт у Крушевачком округу 1840-их : прилози за историју. Крушевац: Историјски архив Крушевац; Својново: Удружење за културу и уметност Логос, 2023. 134 стр., илустр. ISBN 978-86-80836-57-7. [COBISS.SR-ID 121128713]
- 3) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Шест портрета истакнутих жена римокатоличке цркве : (XIII–XIX век). Београд: Алетеа, 2023. 140 стр., илустр. ISBN 978-86-82644-04-0. [COBISS.SR-ID 119301385]

M43

- 1) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Стефан Драгутин - верска политика и култ : прилози за биографију. Приштина [тј.] Лепосавић: Институт за српску културу, 2020. 105 стр., илустр. ISBN 978-86-89025-54-5. [COBISS.SR-ID 12934409]

M45

- 1) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Црквена политика Стефана Уроша II Милутина (1282–1321): поводом седамстогодишњице смрти. У: АТАНАСОВ, Димитър (ур.), et al. *Темнић : тематски зборник*. Крушевац: Историјски архив "Крушевац"; Својново: Удружење за културу и уметност Логос, 2021. Стр. 129-144. Едиција Јухорски запис. ISBN 978-86-81796-11-5. [COBISS.SR-ID [59646473](#)]
- 2) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Прилози из живота Начелства и Суда Округа ваљевског 1840-их. У: АТАНАСОВ, Димитър (ур.), et al. *Јухорска чтенија : звезде над Јухором : тематски зборник*. Крушевац: Историјски архив "Крушевац"; Својново: Удружење за културу и уметност Логос,

2021. Стр: 239-244. Едиција Јухорски запис. ISBN 978-86-80836-37-9. [COBISS.SR-ID [33155593](#)]

- 3) ПОПОВИЋ, Мирослав М. О канонизацији светих у Римокатоличкој цркви : кратак осврт. У: ЈАШОВИЋ, Голуб (ур.), et al. Јухорске зоре : тематски зборник. Крушевац: Историјски архив "Крушевац"; Својново: Удружење за културу и уметност Логос, 2020. Стр. 251-256, ilustr. Едиција Јухорски запис. ISBN 978-86-80836-33-1. [COBISS.SR-ID 32537353]
- 4) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Стање Суда Округа ваљевског 1844. године. У: TODOROVIĆ, Ivica (ур.), et al. Јухорски запис : тематски зборник. Крушевац: Историјски архив "Крушевац"; Својново: Удружење за културу и уметност Логос, 2018. Стр. 101-106. ISBN 978-86-80836-12-6. [COBISS.SR-ID 529961367]

M51

- 1) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Прилози за друштвену и правну историју брачних односа у Србији у Првом српском устанку. *Antropologija : časopis Centra za etnološka i antropološka istraživanja (CEAI) Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.* [Štampano izd.]. 2023, бр. 23, св. 1, стр. 91-106. ISSN 1452-7243. <https://www.antropologija.com/index.php/an/article/view/450/439>. [COBISS.SR-ID 119824393]
- 2) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Женски дискурс и кривична дела у Првом српском устанку (1804-1813). *Antropologija : časopis Centra za etnološka i antropološka istraživanja (CEAI) Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.* [Štampano izd.]. 2022, бр. 22, св. 1, стр. 71-86. ISSN 1452-7243. <http://www.anthroserbia.org/Content/PDF/Articles/cc1e15236bb94c9abe0704f1c76c941b.pdf>. [COBISS.SR-ID 78425865]
- 3) POPOVIĆ, Miroslav M. Hygienic and Sanitary Conditions in the Prisons of the Principality and Kingdom of Serbia: a historical overview. *Acta historiae medicinae, stomatologiae, pharmaciae, medicinae veterinariae*, God. 41, br. 1/2, 2022, str. 24-35. ISSN 0352-7840 <https://zenodo.org/record/7556948#.ZCPCGHZByUk> [COBISS.SR-ID – 108822793]
- 4) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Сто седамдесет година од оснивања Катедре за српску историју: (1851-2021). Српске студије. 2021, књ. 12, стр. 11-30. ISSN 2217-5687. [COBISS.SR-ID 56754953]

M52

- 1) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Свети Бернар из Тирона и његова реформисана бенедиктинска заједница : кратак осврт. Теолошки погледи : двомесечни верско научни часопис. 2020, год. 53, бр. 1, стр. 69-79. ISSN 0497-2597. <https://teoloskipogledi.spc.rs/files/pdfs/2020/1/69-78.pdf>, DOI: 10.46825/tv/2020-1-069-078. [COBISS.SR-ID 14111497]
- 2) ПОПОВИЋ, Мирослав М. "Дух поноса је лош, али лажна понизност је гора. Дух разметљиве охолости је лош, али лажна светост је гора": Роберт од Арбрисела и Ред у Фонтевроу : кратак осврт. Теолошки погледи : двомесечни верско научни часопис. 2019, год. 52, бр. 1, стр. 75-82. ISSN 0497-2597. <https://teoloskipogledi.spc.rs/files/pdfs/2019/1/75-82.pdf>. [COBISS.SR-ID 276358924]

M63

- 1) ПОПОВИЋ, Мирослав М. Суд Округа крагујевачког у светлу извештаја Министарства правде Државном савету за 1844. годину, У: ИЛИЋ, Предраг (ур.). Крагујевац прва престоница модерне Србије 1818-1841. године, Крагујевац: Историјски архив Шумадије, 2019. Стр. 351-361.

Научно-истраживачки рад кандидата

Библиографија др Мирослава М. Поповића у периоду који се оцењује обухвата два рада у међународном часопису (један коауторски), један рад у националном часопису од међународног значаја (коауторски), три монографије од националног значаја, једну монографску студију, четири рада у тематском зборнику националног значаја, четири рада у врхунским часописима националног значаја, два рада у истакнутом националном часопису и једно саопштење са скупа од националног значаја штампано у целини. Сходно томе, кандидат показује успех како у самосталном, тако и у коауторском научно-истраживачком раду.

Категорија	Број радова	Број бодова
M23	1	2 x 4 = 8
M24	1	1 x 4 = 4
M42	3	3 x 7 = 21
M43	1	1 x 5 = 5
M45	4	4 x 1,5 = 6
M51	4	4 x 3 = 12
M52	2	2 x 1,5 = 3
M63	1	1 x 1 = 1
Укупно		60

Категоризација и вредновање научних резултата од последњег избора у звање

Диференцијални услов- Од првог избора у претходно звање до избора у звање	потребно је да кандидат има најмање XX поена, који треба да припадају следећим категоријама:		
Виши научни сарадник	Укупно	Неопходно XX=	Остварено
Обавезни (1)	M10+M20+M31+M32+M33+M41+M42+M43+M44+M45+M51+M52 +M53+M54+M61	40	M42=3x7=21 M43=1x5=5 M45=4x1,5=6 M51=4x3=12 M52=2x1,5=3 Укупно: 47
Обавезни (2)	M11+M12+M21+M22+M23+M24+M31+M41+M42	30	M23=2x4=8 M24=1x4=4 M42=3x7=21 Укупно: 33
			Укупно: 60

Избор цитираности објављених радова 2019–2023.

- ПОПОВИЋ, Мирослав М. Стефан Драгутин - верска политика и култ: прилози за биографију. Приштина [тј.] Лепосавић: Институт за српску културу, 2020. 105 стр., илустр. ISBN 978-86-89025-54-5. [COBISS.SR-ID 12934409]

Цитирано у:

1. Ђура Харди, *Црквена припадност господара оностраниг Срема – Мачве у 13. веку*, Црквене студије 20 (2023), 325-348.
 2. Александар Р. Крстић, *О првом помену манастира Раковице*, Саопштења 53 (2021), 27-38.
 3. Милош Павловић, *Православље и латинска јерес у државно-политичкој идеологији Теодосија Хиландарца*, Ниш и Византија 19 (2021), 503-513.
 4. Огњен Вујовић, *Немања као првосвештеник*, Национални интерес 2 (2022), 89-101.
 5. Никола Ж. Лукић, *Литургијско-историјска анализа култова Срба светитеља у Карловачкој митрополији 18. века: докторска дисертација*, Београд, 2022.
 6. Boris Stojkovski, *Between Byzantium and the West: Serbian Marital Policy and Political Orientation (Mid-Eleventh Century – 1371)*, Hiperborea 7, 2 (2020), 167-196.
- ПОПОВИЋ, Мирослав М. Стефан Драгутин и Римокатоличка црква. Баштина : гласник. 2016, св. 41, стр. 77-99. ISSN 0353-9008. <http://www.iskp.co.rs/wp-content/upload/2016/12/Bastina-broj-41.pdf>. [COBISS.SR-ID 227669260]

Цитирано у:

1. Ђура Харди, *Црквена припадност господара оностраниг Срема – Мачве у 13. веку*, Црквене студије 20 (2023), 325-348.
 2. Борис Бабић, *Краљ Милутин у изворима из латинског свијета Западне Европе*, у: Седам векова од упокојења Светог краља Милутина : тематски зборник, [уредници Влада Станковић, Драгољуб Марјановић], Врање : Православна Епархија врањска, Свеправославно друштво "Преподобни Јустин Ћелијски и Врањски" ; Београд ; Универзитет, Филозофски факултет, Катедра и Семинар за Византологију ; Ниш : Универзитет, Центар за византијско-словенске студије, 2022, 141-158.
 3. *Свети краљ Милутин: владар на раскрићима векова*, уредници Срђан Пириватрић, Смиља Марјановић-Душанић, Београд: Задужбина манастира Хиландара, 2022.
 4. Милош Павловић, *Православље и латинска јерес у државно-политичкој идеологији Теодосија Хиландарца*, Ниш и Византија 19 (2021), 503-513.
 5. Владимир Алексић, Војислав Живковић, *Политичка и црквена позадина монашења краља Драгутина*, Црквене студије 18 (2021), 239-264.
- ПОПОВИЋ, Мирослав М. Шест угледника Римокатоличке цркве : (XII-XVI век). 1. изд. Београд: Утопија, 2017. 159 стр., илустр. ISBN 978-86-6289-062-7. [COBISS.SR-ID 253581580]

Цитирано у:

1. Александар Р. Крстић, *Између брега и рита : Ер(д)шомљо-Вршац у средњем веку*, Београд : Центар за напредне средњовековне студије, 2019.
- ПОПОВИЋ, Мирослав М. Суд Округа ћупријског 1840-их: прилози за историју. Зборник радова Филозофског факултета. 2021, год. 51, бр. 1, стр. 177-191, илустр. ISSN 0354-3293. <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0354-3293/2021/0354-32932101177P.pdf>, DOI: 10.5937/ZRFFP51-30347. [COBISS.SR-ID 37465097]

Цитирано у:

1. И. Муица, *Зеленаштво у Кнежевини Србији*, Весник правне историје 2 (2022), 155-221.
- ПОПОВИЋ, Мирослав М. Организација судства у Кнежевини Србији за време друге владавине Милоша и Михаила Обреновића (1858-1868). Српске студије. 2017, год. 8, књ. 8, стр. 149-167. ISSN 2217-5687. [COBISS.SR-ID 529280407]

Цитирано у:

1. И. Муица, *Зеленаштво у Кнежевини Србији*, Весник правне историје 2 (2022), 155-221.
- ПОПОВИЋ, Мирослав М. Основе нормирања грађанског судског поступка у Кнежевини Србији (1846-1853). Зборник радова Филозофског факултета. 2015, год. 45, бр. 2, стр. 191-205. ISSN 0354-3293. http://fifa.pr.ac.rs/zbornik_radova_filozofskog_fakulteta_u_pristini/, <http://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0354-3293/2015/0354-32931502191P.pdf>, DOI: 10.5937/zrffp45-7235. [COBISS.SR-ID 216580108]

Цитирано у:

1. И. Муица, *Зеленаштво у Кнежевини Србији*, Весник правне историје 2 (2022), 155-221.
- ПОПОВИЋ, Мирослав М. Стање Суда Округа ваљевског 1844. године. У: TODOROVIĆ, Ivica (ур.), et al. Јухорски запис : тематски зборник. Крушевац: Историјски архив "Крушевац"; Својново: Удружење за културу и уметност Логос, 2018. Стр. 101-106. ISBN 978-86-80836-12-6. [COBISS.SR-ID 529961367]

Цитирано у:

1. И. Муица, *Зеленаштво у Кнежевини Србији*, Весник правне историје 2 (2022), 155-221.
- РОПОВИЋ, Mirosław M. Sud Okruga kragujevačkog u svetlu izveštaja Ministarstva pravde Državnom savetu za 1844. godinu, u : Kragujevac prva prestonica moderne Srbije 1818-1841. godine, urednik Predrag Pić, Kragujevac, 2019, 351-361.

Цитирано у:

1. И. Муица, *Зеленаштво у Кнежевини Србији*, Весник правне историје 2 (2022), 155-221.
- ПОПОВИЋ, Мирослав М. Нови осврт на датовање писма-заклетве краљице Јелене дубровачком архиепископу, кнезу и општини. У: МИТРОВИЋ, Катарина (ур.). Јелена - краљица, монахиња, светитељка : тематски зборник радова посвећених краљици Јелени. [Брвеник]: Манастир Градац, 2015. Стр. 53-59. ISBN 978-86-909951-5-8. [COBISS.SR-ID 526803351]

Цитирано у:

1. Катарина Митровић, *Краљица Јелена и Синајска Гора*, Црквене студије 19 (2022), 89-95.
2. *Свети краљ Милутин: владар на раскрићима векова*, уредници Срђан Пириватрић, Смиља Марјановић-Душанић, Београд: Задужбина манастира Хиландара, 2022.
3. Ивана Коматина, *Краљ Стефан Урош I Велики и његов век*, Београд : Историјски институт, 2021.
4. Борис Стојковски, *Слика Римокатолика у делу Данила II*, Црквене студије 16/2 (2019), 545-558.
- ПОПОВИЋ, Мирослав М. Српска краљица Јелена између римокатоличанства и православља. Београд: Православни богословски факултет Универзитета, Институт за теолошка истраживања, 2010. 119 стр. ISBN 978-86-7405-072-9. [COBISS.SR-ID 178528268]

Цитирано у:

1. Катарина Митровић, *Краљица Јелена и Синајска Гора*, Црквене студије 19 (2022), 89-95.
2. Катарина Митровић, *Краљица Јелена у улози мајке*, Црквене студије 20 (2023), 349-366.
3. *Свети краљ Милутин: владар на раскрићима векова*, уредници Срђан Пириватрић, Смиља Марјановић-Душанић, Београд: Задужбина манастира Хиландара, 2022.
4. Dragana Janjić, *Le statut juridictionnel des paroisses catholiques du Kosovo-et-Métochie au Moyen âge*, Revue d'histoire ecclésiastique 1-2 (2021), 32-60.
5. Небојша Порчић, *Марија, сестра српске краљице Јелене*, Историјски часопис 70 (2021), 31-68.
6. Ивана Коматина, *Краљ Стефан Урош I Велики и његов век*, Београд : Историјски институт, 2021.
7. Dominika Gapska, *Woman, Church, State: Cults of the female saints in the writings od Serbian Orthodox Church*, Cracow: Wydawnictwo «scriptum», 2021.
8. Filip Van Tricht, *Latin Emperors and Serbian Queens: Anna and Helena*, Frankokratia 1 (2020), 56-107.

9. Борис Стојковски, *Слика Римокатолика у делу Данила II*, Црквене студије 16/2 (2019), 545-558.
 10. Boris Stojkovski, *Between Byzantium and the West: Serbian Marital Policy and Political Orientation (Mid-Eleventh Century – 1371)*, *Hiperborea* 7, 2 (2020), 167-196.
 11. Dominika Gapska, *Żywot królowej Jeleny Danila II jako wzór idealnej symfonii państwa z Kościołem*, *Poznańskie Studia Sławistyczne*, 10 (2016), 99-113.
- ПОПОВИЋ, Мирослав М. Судство у Кнежевини Србији : (1838-1869) : организација и основе судског поступка. Београд: Филозофски факултет, 2016. 249 стр., илустр. ISBN 978-86-6427-054-0. [COBISS.SR-ID 228437772]
- Цитирано у: 1. Гордана М. Дракић, Урош Н. Станковић, *Српска штампа у Хабзбуршкој монархији о кодификацији права у Кнежевини Србији*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду 54, 4 (2020), 1253-1272.

Анализа најважнијих објављених радова од последњег избора

Књигом *Између правде и кривице: жена у српском друштву и кривична судска пракса (1804–1839)* аутор је покушао да, сагледавши појаве са становишта друштвене историје и историје права, представи слику о српском друштву у првим деценијама 19. века, кроз призму положаја и улоге жена. Она се, између осталог, одражавала и кроз кривична дела с којима су оне, посредно или непосредно, довођене у везу. При том су то могла бити кривична дела која су мушкарци починили над женама и жене над мушкарцима, према деци, нерођеној и рођеној, те се ствари сагледавају и са становишта родних односа у младом српском друштву, које се заснивало на патријархалним вредностима. Таква кривична дела су често настајала управо из односа који су владали у патријархалној породици. Такође, представљен је и однос државе, Карађорђа, устаничких старешина и самог кнеза Милоша према женама и судској пракси, у којој су они играли активну улогу.

Првим делом књиге аутор је желео да постави теоријско-правни оквир друштвеног и правног положаја жена у устаничкој српској држави и Кнежевини Србији 1804–1839. Осврнуо се на њихов положај и статус у европским земљама и на Балкану. Посветио је пажњу патријархалном уређењу балканских друштава и улози жене у њој, те слици о женама Србије и Балкана, коју су створили западни путописци првих деценија 19. века.

Други део књиге односи се на анализу конкретних случајева, груписаних према врсти кривичних дела, и то оних најзаступљенијих и из којих се најбоље може сагледати друштвени контекст епохе и улога жене у њему. Пре свега, у питању су кривична дела

убиства и покушаја убиства, проституције, блудничења, чедоморства, ванбрачне трудноће и абортуса, отмице девојака.

Саме правне норме и уставни, регулисали су и друштвене односе, касније то чини и *Српски грађански законик* из 1844. Малим корацима, српска држава, борећи се за своју аутономију, мењала је и обликовала српско друштво. У пракси, традиционални патријархални односи у српском друштву, институција задруге, и даље су у великој мери одређивали улогу и положај жене у Србији, током читавог периода који посматрамо, па и доста касније.

Књига *Шест портрета истакнутих жена Римокатоличке цркве (13–19. век)* је посвећена женама које су се истакле у животу Римокатоличке цркве делујући у оквиру ње, својим подвижништвом, списима у којима су износиле властите теолошке ставове, особеним односом са Господом, који се манифестовао у визијама и указањима, те чудима, зарад којих су поједине стекле светост у Римокатоличкој цркви. Неке од њих су активно учествовале у друштвено-политичком животу времена у којем су живеле и утицале на историјске догађаје, док су друге живеле повучено, као монахиње и/или подвижнице, и стекле славу својим теолошким делима инспирисаним Господом, обично након своје смрти, која су и данас актуелна, а у којима хришћани, и они који то нису, налазе инспирацију за своја књижевна и научна дела, промишљања и начин живота, првенствено у оквирима западног света и његове сфере утицаја.

Наслов књиге представља алузију на дело Димитрија Оболенског *Шест византијских портрета*. Наиме, Оболенски наводи да је у својој књизи покушао да представи допринос шест личности византијског комонвелта између 9. и 16. века, које су живеле другачијим животима у веома удаљеним деловима Источне Европе, међутим, имајући један заједнички именоватељ: својим рођењем, својом професионалном делатношћу и личним проживљавањем животних и историјских околности, све ове личности припадале су различитим световима Грка и Словена и деловале као мост између њих. Били су то људи од значаја и ауторитета у својим друштвима и то је њихов допринос европској културној историји учинило још значајнијим. На исти начин, жене, предмет ове књиге, мада из различитих делова Западне Европе и из различитих периода, припадале су заједничком миљеу римокатоличког света, који се, током векова развијао и прилагођавао новим историјским околностима, те су све оне својим делом утицале како на формирање

римокатоличког учења тако и на западни интелектуални круг и друштво, што траје и данас.

Од 13. до 19. века истакнуте жене Римокатоличке цркве, које су предмет ове књиге, извор су инспирације и дивљења; и инспирације за књижевна и научна дела, духовно усавршавање, нов начин сагледавања животних борби и проблема са којима се сви суочавају. Поједине међу овим истакнутим женама инспиришу и сопственом активном делатношћу у друштву и ангажовањем у политичким околностима њиховог времена, те нам дају поруку да и „обични“ људи могу много шта да промене и допринесу бољитку не само својих већ и туђих живота. Жене Римокатоличке цркве, о којима је било речи, налазиле су инспирацију у Господу и Његовој љубави на различите начине, у различитим периодима историје. Бог им се, према њиховом сведочанству, обраћао и тиме обликовао њихову животну улогу и промисао коју је требало да пренесу човечанству. Аутор истиче да су данас оне те које подстичу, било да су у питању хришћани, феминисткиње, историчари, писци, песници.

У књизи *Државна власт у Крушевачком округу 1840-их* аутор покушава да процес развоја судске и извршне власти у Кнежевини Србији 1840-их, уз неопходан осврт на стање у претходном периоду, од почетка Српске револуције, прати на нивоу државе и на нивоу збивања у унутрашњости Србије, тј. у Крушевачком округу. Припојен српској држави накратко у Првом српском устанку (1806–1813), затим коначно 1832/1833. године, представљао је важно административно и економско средиште, са пуно истакнутих личности који су имали велики утицај не само у локалу, већ и на збивања у читавој држави, попут Милете Радојковића, Петра Лазаревића Цукића, браће Симић и других. Они су, поред своје економске моћи која је лежала у имањима и утицају у крушевачком крају, заузимали важне позиције и у самом државном врху и вођењу државних послова. Као такви, били су повезани и чинили узак круг српске елите, коју је врло занимљиво пратити не само у престоници, већ и у њиховим пословима и активностима у локалној средини, одакле је потицала њихова моћ, што заједно представља једну целину и друштвени феномен.

С друге стране, развој институција судске и извршне власти веома је важан, и на нивоу целе српске државе и на нивоу локалне средине, који су многоструко повезани. Окружни судови и начелства су предвиђени Уставом из 1838. године, а дефинисани

прописима из 1839. и 1840. Управо су истакнути појединци о којима је било речи утицали на рад и функционисање истих, на локалном и државном нивоу. Некако се деловање Петра Лазаревића Цукића, браће Симић и начелника Радована Петровића преплићу управо 1840-их, када се српски државни апарат и администрација развијају, када се младо српско друштво и држава суочавају са новим изазовима на нивоу свакодневног живота српских грађана. Те изазове је требало савладати, без много државотворног искуства, уз покушаје и грешке, и све негативне појаве које могу да потекну из неразвијене средине, која се уклапала полако у савремене трендове европске државности.

Видимо да локални моћници, који су понекад истовремено били у самим врховима државне или и сами представници локалне власти, учествују или утичу на рад локалних државних органа, у циљу остварења сопствених интереса и личне користи. Врло често је добар део локалне имовине био у својини ових моћника. Према нижим чиновницима и обичним људима су се понашали као наредбодавци, њихова реч се углавном свуда чула и сви послови у локалу су се одвијали на неки начин у вези са њима. Против локалних моћника постојале су бројне тужбе на злоупотребе, али и поред њих су се они одржавали на положају и несметано деловали. Врло је приметно да је читава Србија била под контролом и управом малог круга елите локалних моћника са добрим везама и положајима у врху државне власти, који су били међусобно повезани и сарађивали, а некада су им се интереси и сукобљавали. Такође, наведени случајеви су сведочанство да је и у раду самих државних органа било међусобних трвења и нетрпељивости и да сарадња различитих институција власти није увек била на највишем нивоу. С друге стране, надлежни у министарствима су тужбе начелника из унутрашњости ипак разматрали и нису увек прихватили сервиране информације олако, те локални моћници, нпр. начелник Петровић, нису увек добили решење које су испрва желели, већ оно које је више било ствар компромиса, тј. најмање штетно по странке, истину и саму државну управу.

Када су у питању случајеви из свакодневне делатности Начелства, који су се тичали различитих и разноврсних активности из живота Крушевачког округа, односећих се на хајдучију, упаде Арбанаса, епидемије болести, жалбе на учитеље, тужбе грађана суседних села, пренос поште, чишћење и крчење подручја дуж границе са Турском, те решавање молбе Френчевића за продају њихових заосталих имања, Начелство је било у сталној преписци са Министарством унутрашњих послова и другим надлежним

министарствима. Како аутор сматра, ствари су решаване у складу са могућностима и ситуацијом на терену, у складу са развојем државног апарата младе српске државе. Државна управа се развијала учећи на покушајима и грешкама, мањкавости, пристрасности и злоупотребе су постојале, али је држава настојала, решавајући разноврсна питања, да нађе решења која би задовољила све – грађане, државу и локалне моћнике.

Радам *Organization and Work of the Čačak County Court in the 1840s*, представља се организација и рад Суда Округа чачанског 1840-их. Као изворни материјал коришћени су извештаји Министарства правде, са статистичким подацима, и кондуит листе запослених, као и објављена званична државна документа и *Списак пореских глава, општина и примирителних судова у Кнежевини Србији из 1839*. Дато је поређење рада овог суда у односу на друге окружне судове у земљи током наведеног периода. Представљени су основни подаци о трошковима предвиђеним за овај суд и сумама које су у суду остављене као депозит, као и о новцу који је чуван у име имовине особа које су биле под старањем.

Циљ рада *Принципи европеизације у администрацији и архитектури српске државе друге половине 19. века: пример Начелства пиротског* је да укратко представи настанак и организацију државне управе у пиротском крају и Начелства Округа пиротског после припајања Србији 1878, те подизање зграде Начелства и њено место у визуелној култури Пирота друге половине 19. века. Акцент је на примени државне идеологије која је била у служби европеизације, у Кнежевини и Краљевини Србији, на примеру државне администрације и у архитектури објеката државне управе града Пирота, после његовог припајања Кнежевини Србији 1878. године. Примена наведене идеологије преклапа се како у развоју и функционисању институције начелства, тако и у архитектонском концепту саме грађевине у којој је начелство било смештено.

Начелство Округа пиротског развијало се у складу процеса присаједињавања нових крајева Србије, после 1878. године, које је представљало мукотрпан процес уједначавања државне управе у тим областима са истом у преосталом делу Кнежевине и, касније, Краљевине Србије. У суштини, у питању је процес европеизације државне управе, који се, кроз серију реформи током читавог 19. века, почев од времена уставобранитеља, огледао у поштовању узора у модерним европским државама (пре свега по угледу на француски модел), али и тражењу аутохтоних решења, најподеснијих за српско друштво, које је било у константном развоју, као и државне институције. У том смислу, није се радило на пуком

преношењу европских норми, већ на тражењу сопственог пута, по узору на организоване модерне државе.

У истом правцу текао је процес модернизације и трансформације Пирота у модерни, европски град, те напуштања османских тековина и принципа организације градова османског периода. Настају нови урбанистички планови и граде се јавне зграде од националног значаја, а све у склопу развоја новог националног идентитета и потреба српског друштва и државе, раскидања са османским периодом и потребе за убрзаном европеизацијом, постављањем нових темеља у складу са модерним трендовима важећим у Југоисточној Европи тог времена, када настају нове нације, националне државе и модерна друштва, васкрсла ослобођењем од вишевековне османске власти.

У раду *Женски дискурс и кривична дела у Првом српском устанку (1804–1813)* аутор тежи да реконструише друштвени положај жене у Првом српском устанку, који се, између осталог, огледао и у начину понашања устаничких старешина према женама и третману жена приликом пресуђивања кривичних дела. У прве две целине чланка су, ради контекста, представљени организација судова, закони и правни прописи из времена устанка, те положај жене у оквиру патријархалног друштва Србије и Балкана, који је био под османском влашћу. Затим аутор анализира сведочанства о женама, везана за њихов положај уопште и за третман у кривичној судској пракси Првог устанка. Пре свега је реч о делима насиља, убиства, отмице девојака, истрагама и убијању „вештица“ и врачара, блуда, ванбрачне трудноће и чедоморства.

Чланак *Прилози за друштвену и правну историју брачних односа у Србији у Првом српском устанку* прати појам институције брака и њен развој код Срба до почетка 19. века, затим покушава да представи црквену организацију у Србији у време Првог српског устанка, те њен однос са устаничким властима, у контексту решавања брачних спорова. Праћење институције брака у Срба од средњег века је неопходна, јер су у устаничкој држави црквене, па и световне судске власти користиле средњовековне прописе и каноне, пре свега *Крмчију (Законоправило)*. Такође, праксе из времена османске владавине која је непосредно претходила устанку су важне, као и третирање институције брака код Срба у Хабзбуршкој монархији, јер су Срби из два царства били у сталној непосредној комуникацији. Из односа црквених и устаничких власти проистиче преплитање јурисдикције над брачним споровима између црквених и световних судова, а брачни

спорови, сачувани у објављеној историјској грађи, пре свега Шабачког магистрата, једини су извор за друштвену историју брачних односа у устаничкој држави и праксу кроз коју су световне и црквене власти решавале разне друштвене појаве и проблеме везане за брак.

Аутор у раду *Hygienic and Sanitary Conditions in the Prisons of the Principality and Kingdom of Serbia: a historical overview* тежи да укратко представи хигијенске и санитарне услове живота затвореника у Кнежевини и Краљевини Србији, на основу сведочанстава затвореника и литературе и извора који се односе на Београдски Окружни суд, Пожаревачки казнени завод и друге затворске установе у различитим периодима 19. века. Пажња је посвећена и мушким и женским затвореницима. Рад представља покушај да се прикаже како се српска држава носила са питањем санитарних услова и модернизацијом у српским затворским институцијама. Уводни део рада посвећен је институцији затвора у Европи 19. века, ради ширег контекста.

У књизи, која представља прилоге за биографију српског краља Стефана Драгутина, аутор истиче да Стефан Драгутин (српски краљ 1276–1282, „сремски краљ“ 1284–1316), као личност свакако заокупља пажњу историчара и публике, животом пуним узбудљивих, драматичних обрта, о којима немамо увек јасних вести из извора, који захтевају објашњења и тумачења, а о њима у историографији постоје различити ставови. Стефан Драгутин је најстарији син краља Стефана Уроша I (1243–1276), из брака са краљицом Јеленом (умрла 1314), пореклом са Запада, зет угарског краља са титулом младог краља, који је, незадовољан, насилно преузео престо од оца, под не баш најјаснијим околностима. После владавине од 1276. до 1282. године, повукао се са престола у корист млађег брата Стефана Уроша II Милутина (1282–1321), после пада са коња и Дежевског сабора исте 1282, а да није јасно како и зашто је дошло до преокрета, ни контекст политичке ситуације у српској држави. Драгутин наставља владавину на територијама својих области које је добио од угарског краља и активно учествује, до 1316, у политичким дешавањима на релацији Србија – Угарска – Света Столица – западне земље, која су била веома турбулентна, у контексту политичких и црквених односа Запада и византијског царства. Водио се рат између браће Драгутина и Милутина, о којем не знамо много, па чак ни тачно трајање, а браћа су се на крају помирила. Наиме, Дежевским споразумом, Драгутинови наследници је требало да заузму престо после Милутинове смрти, а Милутин је систематски радио на њиховом изоловању, те форсирао свог

најстаријег сина Стефана. Пред крај живота, Драгутин се замонашио и узео монашко име Теоктист. Питање његовог култа је веома занимљиво, постоје мишљења да је систематски потискиван у циљу давања легитимитета Милутиновој лози у праву првенства на српски престо, те да је Драгутиново житије настало у циљу стварања монашко-аскетског култа.

Вишеструко су занимљиви односи Стефана Драгутина са обема хришћанским Црквама. Док је улазио у преговоре са Папством, у склопу политичких игара тога времена и тежњи да ојача свој положај и обезбеди утицај на угарском престолу, с једне стране, па је и сам папа стављао Драгутинове територије под своју заштиту, Драгутин је радио на оснивању православних епископија и јачању Српске православне цркве у областима којима је владао, с друге стране. Његови синови из брака са угарском принцезом Каталином, Владислав и Урошиц, васпитани су као православци, кћери су биле римокатоликиње. Очигледно је да је постојала сарадња, из политичких интереса, али и опште атмосфере толеранције двеју вера.

Дело које је пред нама односи се на два аспекта личности и живота Стефана Драгутина. Први је однос са Римокатоличком црквом, уз осврт на њено присуство у српским земљама пре средине 13. века, као и на продор просјачких редова, који полако односе превагу над другим, у оквиру исте Цркве. Овај однос се мора посматрати у склопу активности владарске тријаде тога времена, Драгутина, Милутина и Јелене, краљице мајке. Сарадња са Римокатоличком црквом огледала се у учешћу у преговорима и политичким активностима Свете столице, даровању и обнови римокатоличких опатија и поклањању икона римокатоличким богомољама у Барију и Ватикану. Други аспект, блиско повезан са односима Драгутина са двема Црквама, јесте питање његовог култа у Српској православној цркви, за који је дат преглед тумачења у српској историографији и историји књижевности.

Закључак

Др Мирослав М. Поповић бавио се, током свог научног рада, разноликим темама које се могу сврстати у две веће категорије: радове из правне и друштвене историје 19. века, засноване на примерима судске праксе, организацији и функционисању судских и извршних власти, те радове који се односе на Римокатоличку цркву у српским земљама у

13. и 14. веку, њен однос са Српском православном црквом и, такође, на истакнуте појединце Римокатоличке цркве који су обликовали духовни и интелектуални живот Европе. Пишући на основу извора, одговарајуће историјске, правне, богословске и теоријске литературе, аутор показује да влада методологијом правне, друштвене и црквене историографије, коју примењује на различите теме и периоде, дајући допринос радовима који се баве тематиком која је махом слабије обрађивана од стране српских историчара.

Комисија сматра да др Мирослав Поповић испуњава услове предвиђене *Законом о науци и истраживањима* и *Правилником о стицању истраживачких и научних звања* за избор у звање ВИШИ НАУЧНИ САРАДНИК и у том смислу предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Београду да утврди испуњеност услова за избор др **Мирослава М. Поповића у звање ВИШИ НАУЧНИ САРАДНИК.**

У Београду, 3. октобра 2023.

др Сузана Рајић, редовни професор
Филозофски факултет Универзитета у Београду

др Јасмина Милановић, научни саветник
Институт за савремену историју, Београд

др Данко Леовац, ванредни професор
Филозофски факултет Универзитета у Београду